קיצור שלחן ערוך — הלכות טבילה

אִם בַּעְלָה בָּעִיר, מִצְוָה עַל הָאִשָּׁה שֶׁתִּטְבֹּל בְּזִמַּנָּהּ, שֶׁלֹּא לְבַטֵּל מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֲפִלּוּ לַיְלָה אֶחָד, שֶׁהֲרֵי מָצִינוּ בְּיהוֹשֻׁעַ שֶׁנֶּעֱנַשׁ עַל שֶׁבִּטֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה לַיְלָה אֶחָד. וְאִשָּׁה שֶׁמִּתְאַחֶרֶת מִלִּטְבֹּל כְּדֵי לְצַעֵר אֶת בַּעְלָהּ, עָנְשָׁהּ גָּדוֹל מְאֹד, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

אֲסוּרָה לְטָבְלָ֣ל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים. וַאֲפִלּוּ לִטְבֹּל סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא תָּבוֹא לְבֵיתָהּ עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, נַמִּי אָסוּר. וַאֲפִלּוּ נִתְאַחֲרָה שֶׁלֹּא טָבְלָה בַּלַּיְלָה שֶׁלְּאַחַר יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְטוֹבֶלֶת אַחַר כָּךְ, אֲסוּרָה גַּם כֵּן לִטְבֹּל בַּיּוֹם. וְגַם בְּעִנְיָן זֶה, יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא תִּטְבֹּל אֲפִלּוּ סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, וְשֶׁלֹּא תָּבוֹא לְבֵיתָהּ עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, אֶלָּא תִּטְבֹּל דַּוְקָא בַּלָּיְלָה. וְהַכַּלּוֹת הַטּוֹבְלוֹת קֹדֶם הַחֻפָּה, יְכוֹלוֹת לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי אוֹ אַחַר כָּךְ בַּיּוֹם. וּבְשָׁעַת הַדְּחָק אֲפִילּוּ אִם טוֹבֶלֶת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יְכוֹלָה גַּם כֵּן לִטְבֹּל בַּיּוֹם, וַאֲפִלּוּ בַּבֹּקֶר לְאַחַר הָנֵץ הַחַמָּה, אֲבָל לֹא יַעֲמִידוּ אֶת הַחֻפָּה עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים. אֲבָל אִם טוֹבֶלֶת לְאַחַר הַחֻפָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא טְבִילָה רִאשׁוֹנָה לְבַעְלָהּ, דִּינָהּ כְּמוֹ שְׁאָר אִשָּׁה.

הֵיכָא דְּאִכָּא אֹנֶס, כְּגוֹן שֶׁיָּרְאָה לִטְבֹּל בַּלַּיְלָה מֵחֲמַת צְנָה אוֹ פַּחַד אוֹ שֶׁבֵּית הַטְּבִילָה הוּא חוּץ לָעִיר וְשַׁעֲרֵי הָעִיר נִנְעָלִין בַּלַּיְלָה, יְכוֹלָה לִטְבֹּל בַּשְּׁמִינִי בְּעוֹד יוֹם. אֲבָל בַּשְּׁבִיעִי, לֹא תִּטְבֹּל בַּיּוֹם אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם אֹנֶס. וְהָא דְּמֻתֶּרֶת לִטְבֹּל בִּמְקוֹם אֹנֶס בַּשְּׁמִינִי בַּיּוֹם, דַּוְקָא שֶׁתַּעֲשֶׂה גַּם הַחֲפִיפָה אָז סָמוּךְ לַטְּבִילָה. אֲבָל אִם יוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא שַׁבָּת אוֹ יוֹם טוֹב שֶׁתִּצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת הַחֲפִיפָה בַּיּוֹם שֶׁקֹּדֶם הַטְּבִילָה וְגַם תִּטְבֹּל בַּיּוֹם, זֶהוּ אָסוּר, מִשּׁוּם דִּתְרֵי קָלֵי בַּהֲדֵי לָא מְקַלֵּינָן (דְּהַיְנוּ טְבִילָה בַּיּוֹם וְגַם הַרְחָקַת חֲפִיפָה מִטְּבִילָה).

לֹא תַּעֲמֹד עַל שׁוּם דָּבָר בִּשְׁעַת טְבִילָה. וְאִם מֵי הַמִּקְוֶה עֲמֻקִּים וּצְרִיכָה לַעֲמֹד עַל שְׂלִיבָה, תַּעֲשֶׂה שְׁאֵלַת חָכָם.

לֹא תִּטְבֹּל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁיִּרְאוּ אוֹתָהּ בְּנֵי אָדָם, מִפְּנֵי שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ הִיא מְמַהֶרֶת לִטְבֹּל, וְחָיְשִׁינָן שֶׁמָּא לֹא תִּטְבֹּל יָפֶה. וּבְדִיעֲבַד אִם טָבְלָה וְיָדְעִינָן בְּבֵרוּר שֶׁטָּבְלָה כָּרָאוּי, עָלְתָה לָהּ טְבִילָה.

כְּשֶׁהִיא טוֹבֶלֶת, צְרִיכָה לַעֲמֹד אֶצְלָהּ אִשָּׁה יְהוּדִית גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד, שֶׁתִּרְאֶה שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מִשְּׁעָר רֹאשָׁהּ צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְאִם אֵין לָהּ אִשָּׁה, יָכוֹל גַּם בַּעְלָהּ לַעֲמֹד אֶצְלָהּ לִרְאוֹת שֶׁתִּטְבֹּל יָפֶה.

מֻתֶּרֶת לִטְבֹּל בְּלֵיל שַׁבָּת (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן פו), אִם עַתָּה הִגִּיעַ זְמַן טְבִילָתָהּ שֶׁלֹּא יָכְלָה לִטְבֹּל מִקֹּדֶם, וּבַעְלָהּ בָּעִיר. אֲבָל אִם אֵין בַּעְלָהּ בָּעִיר, אוֹ שֶׁהָיְתָה יְכוֹלָה לִטְבֹּל קֹדֶם, אֲסוּרָה לִטְבֹּל בְּלֵיל שַׁבָּת. וְאִם הִיא אַחַר לֵדָה, יֵשׁ חִלּוּקֵי דִינִים אִם מֻתֶּרֶת לִטְבֹּל בְּלֵיל שַׁבָּת אוֹ לֹא, וְתַעֲשֶׂה שְׁאֵלַת חָכָם. וְאִשָּׁה שֶׁזְּמַן טְבִילָתָהּ בָּא קֹדֶם, אֶלָּא שֶׁלֹּא טָבְלָה, מֻחֶמֶת שֶׁלֹּא הָיָה בַּעְלָהּ בָּעִיר, וּבָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת, יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁמַּחְמִירִין שֶׁלֹּא לִטְבֹּל בְּלֵיל שַׁבָּת. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג קָבוּעַ, אֵין לְהַחְמִיר. וּבִמְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין לְהַחְמִיר בְּלֵיל שַׁבָּת, גַּם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לֹא תִּטְבֹּל. וְאַלְמָנָה שֶׁנִּשֵּׂאת, אֲסוּרָה לִטְבֹּל טְבִילָה רִאשׁוֹנָה בְּלֵיל שַׁבָּת, דְּהָא אָסוּר לָבוֹא עָלֶיהָ בִּיאָה רִאשׁוֹנָה בַּשַּׁבָּת (עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קמח). וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵשׁ מְקִלִּין שֶׁתִּטְבֹּל.

לְאַחַר שֶׁטָּבְלָה כָּרָאוּי, בְּעוֹדָהּ עוֹמֶדֶת תּוֹךְ הַמַּיִם, תְּבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הַטְּבִילָה. וְיֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁקֹּדֶם הַבְּרָכָה תְּכַסֶּה אֶת עַצְמָהּ לְמַטָּה בְּאֵיזוֹ מִטְפַּחַת, אוֹ לְכָל הַפָּחוֹת תְּחַבֵּק זְרוֹעוֹתֶיהָ עַל גּוּפָהּ

לְהַפְסִיק. וְלֹא תִסְתַּפֵּל לְתוֹךְ הַמַּיִם בְּשָׁעָה שֶׁהִיא מְבָרֶכֶת. וְאִם טוֹבֶלֶת בְּמָקוֹם שֶׁתּוּכַל לַעֲכֹר אֶת הַמַּיִם בְּרַגְלֶיהָ, טוֹב לַעֲשׂוֹת כֵּן קֹדֶם הַבְּרָכָה. יֵשׁ נוֹהֲגוֹת שֶׁלְּאַחַר הַבְּרָכָה טוֹבֶלֶת עוֹד פַּעַם אַחַת, וּמִנְהָג נָכוֹן הוּא, רַק תַּשְׁגִּיחַ שֶׁגַּם הַטְּבִילָה הַשְּׁנִיָּה תִּהְיֶה כְּהֶגֶן.

לְאַחַר שֶׁטָּבְלָה בַּמִּקְוֶה כָּרָאוּי, מֻתֶּרֶת לִכָּנֵס לְבֵית הַמֶּרְחָץ לְחַמֵּם אֶת עַצְמָהּ, וַאֲפִלּוּ הוּא מֶרְחָץ שֶׁל זֵעָה. אֲבָל לַחֲזוֹר וְלִרְחוֹץ בְּאַמְבָּטִי, יֵשׁ אוֹסְרִים, וְכֵן נָהֲגוּ. וְלִשְׁפּוֹךְ עָלֶיהָ מַיִם חַמִּים לְחַמֵּם אֶת גּוּפָהּ, יֵשׁ לְהָקֵל. אַךְ בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לֶאֱסֹר גַּם זֹאת, אֵין לְהָקֵל.

יֵשׁ לָאִשָּׁה לִהְיוֹת צְנוּעָה בִּטְבִילָתָהּ לְהַסְתִּיר לֵיל טְבִילָתָהּ, וְלֹא תֵּלֵךְ בִּפְנֵי הַבְּרִיּוֹת, שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם. וּמִי שֶׁאֵינָהּ עוֹשָׂה כֵּן, נֶאֱמַר עָלֶיהָ, אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה. עוֹד יֵשׁ לָהּ לִזָּהֵר, כְּשֶׁתֵּצֵא מִן הַטְּבִילָה, שֶׁתִּתְפַּגַּע בָּהּ חֲבֵרְתָּהּ וְתִתְפַּגַּע בָּהּ, שֶׁלֹּא יִתְפַּגַּע בָּהּ תְּחִלָּה דָּבָר טָמֵא, כְּגוֹן כֶּלֶב אוֹ חֲמוֹר אוֹ חֲזִיר אוֹ סוּס אוֹ מְצֹרָע וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן, אוֹ עַם הָאָרֶץ אוֹ גּוֹי. וְאִם פָּגְעוּ בָהּ דְּבָרִים אֵלּוּ, אִם הִיא יְרֵאַת שָׁמַיִם, תַּחֲזוֹר וְתִטְבּוֹל. מִי שֶׁפָּגַע בְּאִשָּׁה יוֹצֵאת מִן הַטְּבִילָה, אִיכָּא לְמֵימַשׁ, חָס וְשָׁלוֹם, לְתַקָּלָה. וְהַתַּקָּנָה הִיא שֶׁיֹּאמַר שְׁנֵי פְּסוּקִים אֵלּוּ, שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ (תהילים ק״ז:מ׳), שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל נְדִיבִים וּמְזִיחַ אֲפִיקִים רִפָּה (איוב י״ב:כ״א).

לְחַמֵּם אֶת מֵי הַמִּקְוֶה, יֵשׁ אוֹסְרִין וְיֵשׁ מַתִּירִין. וּכְבָר נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת לְהֻתֵּר. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג, אֵין לְהָקֵל. וּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהָקֵל, צְרִיכִין לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁבְּלֵיל שַׁבָּת כְּשֶׁטּוֹבְלִין, לֹא יִהְיוּ הַמַּיִם חַמִּין מַמָּשׁ, אֶלָּא פּוֹשְׁרִים.

בְּעִנְיַן הַטְּבִילָה בַּנְּהָרוֹת, לְדַעַת הָרַבֵּה גְּדוֹלֵי הַפּוֹסְקִים וְכִרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין הַטְּבִילָה מוֹעֶלֶת בַּנָּהָר אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהוּא קָטֹן כָּל כָּךְ, שֶׁיָּדוּעַ בְּבֵרוּר, שֶׁלֹּא נִתְגַּדֵּל מֵחֲמַת מֵי גְּשָׁמִים אוֹ מֵי שְׁלָגִים, כִּי מֵי גְּשָׁמִים וּמֵי שְׁלָגִים אֵינָם מְטַהֲרִין אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהֵם נְקָוִים וְעוֹמְדִים כַּמִּקְוֶה. אֲבָל כְּשֶׁהֵם זוֹחֲלִים עַל הָאָרֶץ, אֵינָם מְטַהֲרִין, אֶלָּא מֵי מַעְיָן מְטַהֲרִין גַּם בְּזוֹחֲלִין. וְאַךְ בְּשָׁעַת הַדְּחָק, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִקְוֶה, נוֹהֲגִין לְהָקֵל וְלִסְמֹךְ עַל הַפּוֹסְקִים דְּסָבְרָא לְהוּ כְּמָאן דְּאָמַר, דַּאֲפִלּוּ רוֹאִים שֶׁהַנָּהָר מִתְגַּדֵּל מִן הַגְּשָׁמִים, מִכָּל מָקוֹם עִקַּר גִּדּוּלוֹ הוּא מִמְּקוֹרוֹ מִן הַתְּהוֹם, כִּי בְּעֵת הַגְּשָׁמִים, הָאֲוִיר מְלֻחְלָח וּמְקוֹרֵי הַמַּעְיָנוֹת מִתְרַבִּים וּמִתְגַּבְּרִים, וְנִמְצָא לְעוֹלָם, שֶׁהַמַּיִם שֶׁבַּנָּהָר רֻבָּם מִמַּעְיָן, וּמֵי הַגְּשָׁמִים מִתְבַּטְּלִים בְּתוֹכוֹ, וּמְטַהֲרִין גַּם בְּזוֹחֲלִין. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִקְוֶה, חָלִילָה לְהָקֵל. וְגַם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִקְוֶה, אִם בְּאֶפְשָׁרִי, יֵשׁ לְהַחְמִיר, שֶׁאִם הַנָּהָר נִתְרַבָּה מִמֵּי גְּשָׁמִים, תַּמְתִּין בְּטְבִילָתָהּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, עַד שֶׁיָּשׁוּב לְאֵיתָנוֹ. וְטוֹב אִם בְּאֶפְשָׁרִי, שֶׁלֹּא תִטְבּוֹל בִּמְקוֹם שֶׁנִּתְרַחֵב, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ תָּמִיד, דְּבָזֶה יֵשׁ קְצָת לְהָקֵל טְפֵי.

וּבְנָהָר שֶׁמִּתְהַוֶּה לְגַמְרֵי עַל יְדֵי גְּשָׁמִים וְלִפְעָמִים מִתְיַבֵּשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁבִּשְׁעַת הַגְּשָׁמִים גַּם שְׁאָר נְהָרוֹת שׁוֹפְכִים לְתוֹכוֹ, מִכָּל מָקוֹם הוֹאִיל וְלִפְעָמִים פּוֹסֵק לְגַמְרֵי, אֵין שׁוּם הֶתֵּר לִטְבּוֹל בּוֹ כְּשֶׁהוּא זוֹחֵל, עַד שֶׁיִּקָּווּ הַמַּיִם וְיַעֲמֹדוּ.

דִּינֵי הַמִּקְוֶה, רַבִּים הֵם מְאֹד. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין מִקְוֶה, אֵין לַעֲשׂוֹתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי רַב מֻמְחֶה לָרַבִּים, גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וּבִירְאָה. וְכַאֲשֶׁר יִתְהַוֶּה בּוֹ אֵיזֶה שִׁנּוּי גָּדוֹל אוֹ קָטָן, יַעֲשׂוּ מִיָּד שְׁאֵלַת חָכָם. וְכֵן כַּאֲשֶׁר יִצְטָרְכוּ לִשְׁאֹב אוֹתוֹ לְנַקּוֹתוֹ, יִשְׁאֲלוּ אֵיךְ יִתְנַהֲגוּ.